

DE GRUNOPOST

**DENKT U ERAAN OP TIJD UW LIDMAATSCHAP
VAN 50 EURO TE BETALEN.**

BETALEN NA 1 JANUARI KOST 10 EURO MEER

Het bestuur wenst u alvast een fijne jaarwisseling en
een gezond en voorspoedig 2024 toe.

VERENIGINGSBLAD VAN DE
**PHILATELISTEN VERENIGING
GRONINGEN**

Emmastraat 5, 9722 EW Groningen
050-5259610

58e jaargang nr. 4 winter 2023

Rietdijk

A° 1919

Postzegel- en Muntveilingen

- Een betrouwbare taxatie van uw verzameling?
- Een hoge opbrengst via een internationale veiling?
- Een gedegen en correcte afwikkeling van uw levenswerk?

Laat Rietdijk uw partner zijn!

In **april** en **november** telkens een grote postzegelveiling en in **juni** en **december** telkens een grote muntveiling.

Wij zijn doorlopend op zoek naar **postzegels** en **munten**!

Voor **grote** inzendingen komen wij graag naar u toe!

Bel: **070-364 79 57**

of mail: info@rietdijkveilingen.nl

Adres	Noordeinde 41 (schuin t.o. paleis) 2514 GC 's-Gravenhage
Telefoon	070-364 79 57 (postzegelveiling) 070-364 78 31 (muntveiling)
Fax	070-363 28 93
Internet	www.rietdijkveilingen.nl
E-mail	info@rietdijkveilingen.nl

DE GRUNOPOST

verschijnt 4 x per jaar

Verenigingsblad van de Philatelisten Vereniging Groningen

Hoofdredacteur Douwe van der Heide
Redacteur Gerrit Visser
Gastschrijvers Peter Poortvliet, Hans Verberne, Wouter Rosenbaum

>> centraal e-mailadres voor kopij: pvgredactie@gmail.com <<

CENTRUM PHILATELISTEN VERENIGING GRONINGEN

Adres: Emmastraat 5, 9722 EW Groningen; Telefoon: 050 - 525 96 10

Winkel en service-afdeling zijn elke woensdag van 10.00 - 16.00 uur en op zaterdag van 10.00 -12.30 uur geopend
(van mei tot en met augustus korter open; zie de website)

Website: www.philatelist.nl (vernieuwd!)

ISSN: 2211-0925

Contributie: € 50- per jaar (bij betaling vóór 1 januari van het nieuwe verenigingsjaar) t.n.v. Phil. Ver. Groningen, afd. contributie.
Rekening nr.: NL98 INGB 0004 4911 02

Ledenadministratie: Jan Bennes Steur, J. Ellenbergerstraat 14, 9746 AJ Groningen, tel. 050 - 5772457; mail: pvgleden@gmail.com

mailadressen:

Voorzitter	pvgvoorzitter@gmail.com
Secretariaat	pvgsecretaris@gmail.com
Penningmeester	pvgpenningmeester@gmail.com
Afdeling Service	pvgnieuwttjes@gmail.com
Rondzendverkeer	pvggrondzending@gmail.com
Veiling	pvgveiling@gmail.com
Grunopost	pvgredactie@gmail.com
Ledenadministratie	pvgleden@gmail.com

58e jaargang - nr. 4

winter 2023

Inhoudsopgave:

- pag. 2: Advertentie Rietdijk
- pag. 3: Verenigingsgegevens en mailadressen
- pag. 4: Inhoudsopgave, agenda, bestuursnieuws, **Contributie**, inleverdata GRUNOPOST
- pag. 6: **Kerstverloting**
- pag. 7: Van de voorzitter
- pag. 8: Bestellijst van albumbladen 2023
- pag. 9: Jubilarissen / paaterwolde
- pag.10: Een brief die veel hoofdbreken oplevert (Hans Verberne)
- pag.12: Colis Postaux zegels, deel 1 (Wouter Rosenbaum)
- pag.17: Francotakje stempelaanvullingen (Douwe van der Heide)
- pag.18: Post van Brits medisch personeel 1914-1916 in Servië, deel 1 (Peter Poortvliet)
- pag.26: Overzicht van de Groningse haltestempels, deel 1 (Peter Poortvliet)
- pag.28: Advertentie Corinthia

De ledenvergaderingen vinden plaats op de 4e maandagavond van de maand in het gebouw van BSV Selwerd (Elzenlaan 72, Groningen). Zaal open om 19.00 uur (om bijvoorbeeld te ruilen). De vergadering begint om 20.00 uur.

Deze ledenvergaderingen zijn in 2023 / 2024 zijn op de volgende 4e maandagavonden:

27 november, 18 december, 22 januari 2024, 26 februari en 25 maart (ALV)

koffie, thee, frisdrank, bier en wijn zijn gratis tijdens de ledenvergadering

>> Parkeren is hier na 18.00 uur gratis <<

AGENDA:

- 1) officiële opening 20.00 uur (zaal open om 19.00 uur)
- 2) behandeling notulen van de vorige vergadering
- 3) voorlezen eventuele ingekomen stukken
- 4) mededelingen
- 5) filatelistische nieuwtjes / nieuws
- 6) aanmelding nieuwe leden
- 7) pauze
- 8) eventuele lezing (meestal door Ernst Flentge), korte presentatie of discussie(stuk)
- 9) rondvraag
- 10) veiling, verloting of bingo (zie de website)
- 11) sluiting rond 22.00 uur

Kopij voor de **Grunopost moet uiterlijk binnen zijn (en het liefst al een maand van tevoren aangekondigd) vóór:**

1 februari voor het voorjaarsnummer
1 augustus voor het herfstnummer

1 mei voor het zomernummer
1 november voor het winternummer

N.B. Als er teveel aanbod van kopij is, kan uw kopij soms pas later geplaatst worden.

Overzicht functionarissen:

Voorzitter:	Ernst Flentge
Secretaris:	Gerrit Visser
Penningmeesters	1e: Bé Buring en 2e: Ad Weening
Ledenadministratie:	Jan Bennes Steur
Hoofdredacteur Grunopost:	Douwe van der Heide; redacteur Gerrit Visser
Serviceafdeling:	Ad Weening (+ parttime: Jaap Kramer en Klaas Gibcus)
Veilingen:	Ad Weening en Bert Rozema
Hoofd rondzendverkeer:	Janneke Volckmann
Werkgroep Bibliotheek:	voorzitter Ernst Flentge
Werkgroep Plaatfouten:	voorzitter Ernst Flentge

Adviescommissie voor liquidatie van postzegelbezit

Deze commissie is ingesteld om de nabestaanden van onze leden belangeloos te adviseren bij de eventuele veiling of verkoop van een verzameling na het overlijden van de eigenaar. Omdat vaak onduidelijk is tot wie men zich in een dergelijk geval kan richten, adviseert het bestuur dat u in uw verzameling een briefje legt waarop de naam en telefoonnummer van het/een commissielid is vermeld:

Ad Weening, tel. 06-15593686
Douwe van der Heide, tel. 050-5276312

N.B. Helaas kunnen wij u alleen in ons Centrum adviseren. Wij komen niet bij u thuis.

Van de penningmeester:

Contributie 2024

Contributie 2024

Het einde van het jaar nadert en dat betekent dat er weer een nieuw verenigingsjaar voor de deur staat. Hierbij hoort ook dat de **contributie voor het jaar 2024** moet worden betaald. Denkt u er aan dat u dit vóór 1 januari 2024 doet?!

Al enkele jaren maken wij vanwege de gestegen bankkosten, géén gebruik meer van automatische incasso. U dient dus zelf de contributie over te maken. U kunt dit doen door zelf het bedrag over te maken, of de bank te machtigen (door het aanmaken van een jaarlijkse overschrijving, om dit 1x per jaar voor u te doen).

Betaalt u vóór 1 januari, dan kost het lidmaatschap € 50,-. Vindt de betaling plaats na 1 januari, dan betaalt u **€ 60,-**.

U kunt het lidmaatschapsbedrag (zo mogelijk onder vermelding van uw lidnummer) overmaken op: **NL98 INGB 0004 4911 02 ten name van Philatelisten Ver. Groningen, afd. contributies**

bespaar uzelf die € 10,- administratiekosten en voldoe de overschrijving op tijd.

Bé Buring, penningmeester

Kerstverloting 2023

Tijdens de ledenavond van **18 december** is er ook weer plek ingeruimd voor de traditionele kerstverloting. Er zijn dit jaar wederom **40 fraaie prijzen** beschikbaar gesteld, bestaande uit postfrisse, ongebruikte en/of gestempelde zegels van Nederland.

De loten zijn op deze avond in de zaal verkrijgbaar voor € 0,50 per stuk. In totaal zijn er 700 loten beschikbaar. **Gelet op het aantal loten en prijzen worden er niet meer dan 50 loten per persoon verkocht, tenzij in de pauze blijkt dat er nog loten over zijn.** Prijzen die vallen op niet verkochte loten vervallen aan de vereniging, behalve de hoofdprijzen (nrs 1 t/m 3). Mocht er een hoofdprijs vallen op een niet verkocht lot, dan wordt opnieuw een lot getrokken voor deze prijs.

Namens het bestuur wens ik u een prettige avond en veel geluk bij de verloting.

Bé Buring, penningmeester

< ongebruikt >

ongebruikt

SUCCESS!

Onze bijeenkomsten.

Tijdens de coronaperiode was de opkomst in de zaal in Selwerd laag of zelfs onmogelijk. Vervolgens werden we erg geplaagd door het ingevoerde parkeerbeleid van de gemeente Groningen: een maximale - betaalde - parkeerduur van 2 uur!! Niet bepaald verenigingsvriendelijk.

Ondertussen zijn de meeste beperkende maatregelen niet meer van toepassing en is zelfs het parkeren weer vrij na 18.00 uur. Dus ...we kunnen weer massaal naar de maandelijkse avondbijeenkomsten, toch? Helaas gebeurt dat nog niet.

Dus de invulling van de avonden onder de loep genomen. Misschien is een lange lezing niet altijd aantrekkelijk voor iedereen. Misschien kortere lezingen of meer variatie? Misschien kunnen we leren van andere verenigingen en eens rondbellen/mailen. Het aanbod van lezingen is overal anders, maar er is wel een trend. Daar heb ik op de septemberbijeenkomst verslag van gedaan. En wat is daarvan de uitkomst?

* Meerdere verenigingen hebben korte presentaties, of laten iets zien. Ook kun je vragen stellen, zoals: ik zoek al lang naar wie kan mij helpen. Een of meerdere onderwerpjes dus.

* En de leden zelf? Kom naar voren en laat iets van je verzameling zien. In september kreeg ik veel leuke reacties. Het hoeft geen powerpointpresentatie te zijn; het mag ook een scan zijn of een foto. Geen scanner? Neem je materiaal mee, dan nemen we een foto en laten die via de beamer zien.

Kortom: korte onderwerpen! Bij veel verenigingen draait dit al met succes. Natuurlijk mag ook een langere lezing met meer verdieping over het onderwerp, maar het aantal sprekers neemt af.

Veilingen: in februari starten we weer met onze veilingen!!

Dus: KOM NAAR DE BIJEENKOMSTEN; ALTIJD GEZELLIG EN LEERZAAM!

Alle consumpties zijn gratis tijdens onze bijeenkomsten en er zijn regelmatig verlotingen, zoals op de kerstbijeenkomst (zie pagina 6).

Ernst Flentge, voorzitter

Vooraankondiging februari-veiling:

Op de derde zaterdag in februari 2024 zal er weer een grote veiling worden gehouden in ons verenigingspand. Houdt de website in de gaten, want de veilinglijst (met veel afbeeldingen) zal daarop worden gepubliceerd.

Bé Buring, penningmeester

Wilt u o.a. de DAVO jaarsetbladen 2023 LUXE album bestellen? Geef dit dan zo snel mogelijk door aan de afdeling service van onze vereniging. Dit geldt niet alleen voor de Nederlandse zegels en/of velletjes maar ook voor de overige landen. Maak een scan, kopie of foto van dit ingevulde lijstje en stuur het naar de serviceafdeling. Bellen kan ook.

Bestelformulier:

Ondergetekende bestelt de volgende supplementen van het jaar 2023:

Naam: Lidnummer:

Adres: Telefoon:

Woonplaats: Verzenden: ja / nee

land:	DAVO LX	IMPORTA	LEUCHTTURM	LINDNER
Ned. zegels
Ned. zegels extra
Ned. vellen
Ned. vellen extra
Mooi Ned. geïll
Aruba
Curaçao
Sint Maarten
Carib. Ned.
Suriname
Overige:

S.V.P. duidelijk, door omcirkeling van het gewenste, invullen welk merk en type album u gebruikt.

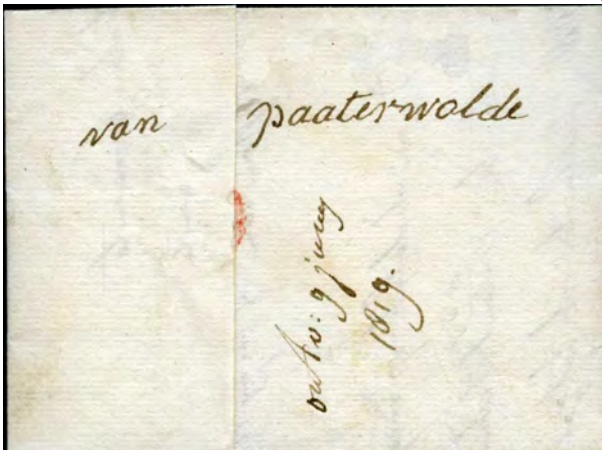
Jubilarissen in 2023:

G. Visser	lid per:	01-05-98	25 jaar lid
C.J. Bakker	lid per:	01-11-98	25 jaar lid
D.R. Drost	lid per:	01-01-83	40 jaar lid
A. van Rhijn-van der Veer	lid per:	01-01-83	40 jaar lid
A.W. Spiering	lid per:	01-01-83	40 jaar lid
Drs. T.S.M. Euverman	lid per:	01-02-83	40 jaar lid
G.J.H. van Santen	lid per:	01-09-83	40 jaar lid
T. Bontsema	lid per:	01-11-83	40 jaar lid
J.B. Brinks	lid per:	01-07-73	50 jaar lid
F. Kazemier	lid per:	01-09-73	50 jaar lid
Dr. G. Kootstra	lid per:	01-10-73	50 jaar lid

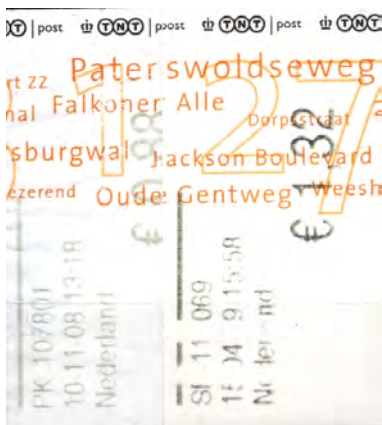
Allemaal van harte gefeliciteerd.

In de loop der tijden kom je wel eens spullen tegen die soms je aandacht trekken. Zo ook de naam **Paterswolde** op een brief en op frankeeretiketten,

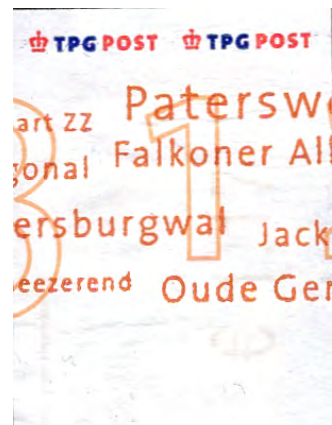
door **Douwe van der Heide**

> van **paterswolde** (met dubbele A); ontvangen 9 juni 1819

2 aaneensluitende TNT stroken uit 2008/2009 met **Paterswoldseweg**

Ook op de frankeerstrook van TPG komt **Paterswoldseweg** voor

Een brief die veel hoofdbreken oplevert

Over de hieronder afgebeelde briefomslag valt heel wat te vertellen, maar ze leverde ook veel hoofdbreken op. Ik had al een fraaie beschrijving van de brief klaar, maar er bleven vraagtekens. Gelukkig hebben we Ernst Flentge in de vereniging. Die kwam toch weer met een andere verklaring voor al die vele, kleurige en verschillende postale kenmerken. Ernst legde de omslag op zijn beurt voor aan leden van de Nederlandse Academie voor Filatelie.

In de navolgende beschrijving zijn al deze reacties verwerkt. En nog steeds is volgens mij niet alles opgelost. Lees maar mee:

Afzender, verblijvende in Hotel Carlton te Chamonix stuurt een brief naar H.J. van Hemmen, hofmeesteres a/b van de "Indrapoera", I.G.H.V.Z. afd. Scheepszaken, Pasar Pisang, Djakarta, Indonesië. Zij frankeert die met 31 F, afgestempeld te Chamonix-Mont Blanc op 20-1-1950. Dat is absoluut onvoldoende voor een luchtpostbrief. U kunt niet meer zien dat e.e.a. als luchtpost werd aangeboden, maar het staat gedrukt op de omslag en is verdwenen onder de - later opgeplakte - rode vier zegels van 1 F en de drie portzegels links. 25 F was voldoende geweest voor een gewone brief per zeepost.

Op de achterzijde schrijft de postbeambte: Retour à l'expéditeur pour complément d'affranchissement (terug naar afzender ter aanvulling frankering). Aan de voorzijde wordt de omslag gemarkeerd met een T in driehoek en een dubbel bedrag in goudfranken: 1,13.

Als we uitgaan van een gewicht van 80-100 gram dan zou het juiste tarief 85 F zijn (Tarief Frankrijk naar UPU-land vanaf 1.12.1948 t/m 30.4.1951). Het te kort is dan $85 - 31 = 54$ F. Het dubbele tekort, de strafport, $2 \times 54 = 108$ F, zou zo maar overeen kunnen komen met 1,13 goudfrank (de Franse franc varieerde met de dag en zakte steeds verder weg). Op dezelfde dag nog, werd er 54 Franc bijgeplakt door de afzender.

Nu staat de 2 van 20 januari omgekeerd in het stempel en er wordt verzuimd de T in driehoek en de aantekening van 1,13 weg te halen. Het kleine stempel rechtsonder, een één in een cirkeltje, is een Frans gewichtscontrolestempel.

Aangekomen in Djakarta wordt de brief beplakt met portzegels: 1,11 Roepia aan voorzijde en 2 cent op achterzijde. Dus 1,13 Roepia in totaal, zoals op de omslag stond aangegeven. Nu wordt de brief geweigerd want de portzegels aan de voorzijde worden met rode inkt nietig verklaard.

Met dezelfde rode inkt wordt de brief doorgestuurd naar Djakarta Kota (noordelijke wijk met veel havens). Lag de Indrapoera daar aan de kade? Of de brief de hofmeesteres bereikt heeft is maar de vraag; aan de achterzijde zijn in Djakarta Kota 10 dagen later, op 18-2-50, nog eens portzegels aangebracht. Nu ter waarde van 1.15 Roepia (= gulden in die tijd). Zou de brief teruggestuurd zijn??

Op de achterzijde stond toch al Retour à l'expéditeur.

Dan nog een vraagteken: op de voorzijde staat met anilinepotlood het cijfer 100 geschreven, dat lijkt later te zijn gewijzigd in 107 ???

Suggesties voor antwoorden en aanvullingen zijn welkom.
(pvgredactie@gmail.com)

J.A.G. (Hans) Verberne

Met dank aan: E. Flentge, L. Selis, F. Jorissen, en H. van Dooremalen

Colis postaux door Wouter Rosenbaum, deel 1

Omdat Frans voor velen zo'n moeilijke taal is, een artikeltje over de de postpakket zegels in het Nederlands. In de Franse catalogus Dallay - waarop dit artikel is gebaseerd - staat alles veel uitgebreider, inclusief tarieflijsten met betrekking tot het pakketvervoer; ook de afbeeldingen en prijzen van alle zegels. Deze catalogus is in onze bibliotheek in te zien of te lenen. De afbeeldingen heb ik - met toestemming van de uitgever - ook uit deze catalogus overgenomen.

Tijdens de algemene postafspraken van 1880 is besloten onder post, brieven / pakketten tot 3 kilo te verstaan. Hierboven spreken we over pakketpost, of in het Frans colis postaux. Hoe pakketpost werd afgehandeld, werd aan het betreffende land overgelaten. In Duitsland bleef ook dit bij de post, maar in Frankrijk werd dit door diverse treinmaatschappijen verzorgd.

De Franse pakketpost is zeer verschillend opgezet voor de verschillende situaties:

* Van station naar station binnen Frankrijk.

In 1935 is de dienst "petits colis" (kleine pakjes) opgezet. Moeilijk te vertalen, omdat er pakketten van 0 tot 50 kilo werden vervoerd en er niks over afmetingen werd gezegd. In de gebieden Elzas en Lotharingen - die tot 1919 Duits waren - werkte het pakketvervoer ook na 1919 anders.

* Vervoer binnen Parijs.

* Vervoer overzee: dit valt verder buiten de scope van mijn verhaal.

Van station naar station binnen Frankrijk vanaf 1881 tot 1946:

In tegenstelling tot de Duitse pakketpost, die geheel door de postdiensten is verzorgd, werd er in Frankrijk voor een systeem gekozen waarin de spoorwegen centraal staan. In 1881 waren er zes treinmaatschappijen die samen het pakketvervoer verzorgden. In 1937 werden deze zes samengevoegd tot de huidige S.N.C.F. "Société Nationale des Chemins de fer Française". Die spoorwegen verzorgden de inname van de pakketten en alleen het vervoer vanaf het station van aankomst werd door de post afgehandeld als hierom gevraagd is (zie verderop). Bij standaard vervoer gebruikte het station een speciaal voorgedrukte briefkaart om de geadresseerde te informeren dat er een pakket was aangekomen. De kosten van dit bericht kwamen voor rekening van de geadresseerde.

Voor het standaard vervoer moest het pakket bij de trein afgegeven worden en in de plaats van aankomst worden opgehaald.

Ter begeleiding van het pakket waren er verschillende pakketkaarten, waarop het verschuldigde bedrag werd verantwoord. In het begin waren er speciale pakketkaarten voor vervoer onder rembours en voor het ophalen van het pakket van een huisadres. Deze speciale pakketkaarten werden op 1 april 1939 vervangen door een zegel die op de standaard pakketkaart geplakt kon worden.

Op een pakketkaart kunnen twee verschillende soorten zegels voorkomen die de prijs

verhogen.

1) Zegels met betrekking tot een prijswijziging van het standaard vervoer. De oude pakketkaarten werden meestal opgebruikt. De prijswijziging (lees toename) werd verantwoord met speciale zegels: *Majoration* (afb 1). Per prijswijziging waren er meerdere zegels, zodat slechts één zegel geplakt hoefde te worden. In 1938 was zo'n prijswijziging puur voor de inbegrepen belasting.

afb. 1, Majoration, zegel 11

afb. 2. Majoration met overdruk

Toch zijn deze zegels toen gewoon gebruikt. Je zou kunnen zeggen de enige postzegels om belasting te innen die in Frankrijk hiervoor gebruikt zijn. De Majorationzegels werden eerst in liggend grootformaat gedrukt (eventueel met overdruk van een nieuw bedrag (afb.2, zegel 31).

In 1941 en 1945 zijn kleinformaat Majorationzegels gedrukt, maar nooit gebruikt. Hoewel sommige waarden zeldzaam zijn, komen de Majorationzegels regelmatig voor.

2) Zegels voor aanvullende diensten: Bij de oprichting in 1881 waren dit staande grootformaat zegels voor de drie verschillende diensten (afb. 3).

afb. 3: de 3 diensten: 1 - 2 - 3

Later werden er kleinformatzegels gebruikt en werden de diensten tot 5 uitgebreid. Op de zegels staat steeds een romeins cijfer, dat verwijst naar de betreffende dienst. De zegels van de verschillende diensten hadden een eigen kleur:

I Bruin op geel: Initieel heette deze dienst "*Apport à la gare*". Men kon hiermee het pakket afgeven bij een depôt in de buurt van een station, soms een postkantoor. Je hoefde dan niet te wachten op de trein. In Parijs (van 1926 tot 1939) werden er goedkopere zegels gebruikt, met een diagonale gele streep; dienst I bis (afb. 4). Vanaf 1 april 1939 werd deze dienst samengevoegd met dienst III. De nieuwe naam werd "Domicile" (afb. 5 op de volgende pagina).

afb. 4, zegel 53 met de 3 types van de 15 ct

afb. 5, de zegels 156 t/m 158

De speciale pakketkaarten, die eerder voor "*Domicile*" werden gebruikt, verdwenen in de loop der tijd. Deze dienst regelde het ophalen van het pakket van een huisadres, of juist bezorgen op de plaats van bestemming.

Of er pakketkaarten hebben bestaan met twee zegels voor het ophalen en brengen wordt niet vermeld.

II Rood: "*Valeur déclarée*". Met dit zegel was het pakket verzekerd tegen vermissing tot het bedrag van de aangegeven waarde. In het begin was het verzekerde bedrag maximaal 500 franc, maar dat werd snel meer. De prijs ging echter steeds in dezelfde stapjes omhoog, zodat meerdere zegels konden worden gebruikt. Gezien de catalogusprijs zijn dit de meest voorkomende zegels. In 1939 was de verzekerde waarde gestegen tot 1000 francs per zegel. Er is ook nog een 5000 francs zegel gedrukt.

III Groene zegels werden gebruikt voor de dienst "*Livraison par exprès*". Het pakket werd direct na aankomst per expresse bezorgd. De kosten voor deze dienst waren gelijk aan de dienst "*Aport à la gare*". In 1939 werd deze dienst samengevoegd met dienst I. De groene zegels werden daarna gebruikt voor verzending onder "*rembours*" (afb. 6). De speciale pakketkaarten voor rembours vervielen toen.

IV Lila of paarse zegels werden gebruikt voor de dienst "*Intérêt à la livraison*" (vanaf 1924). Bij schade door vertraging van de trein werd altijd al een vergoeding betaald, maar vond je dit bedrag te laag, dan kon je je hiermee extra verzekeren in stappen van 500 francs (afb. 7).

afb. 6, remboursement, zegel 161

afb. 7, dienst IV, zegel 49

Ik heb ooit een film gezien waarin een plattelandshotel verse mosselen vanaf de kust te laat kreeg aangeleverd. De film zei niet of het om pakketpost ging, maar het hotel leed natuurlijk wel schade door de vertraagde bezorging.

V Blauwe zegels zijn - vanaf 1934 - gebruikt om een toeslag door te voeren op pakketten waarvan minimaal een zijde langer was dan 1,5 meter. Afhankelijk van het gewicht moest in 1934 vier, zes of acht franc betaald worden. Er was alleen een zegel van 2 franc (afb. 8), dus er moest altijd meer dan 1 zegel op een pakketkaart. De dienst heette "*Encombrant*".

afb. 8, Encombrant, zegel 97

afb. 9, tot 10 kilo, zegel 185

De pakketkaarten met zegels waren altijd bedoeld voor de interne verrekening en dus niet voor de verzamelaar! In 1885 werd er zelfs een wet aangenomen die de verkoop van losse zegels aan het publiek verbood. Dit veranderde in 1941, toen er speciaal ontworpen zegels in de beroemde Franse plaatdruk werden vervaardigd (soms met watermerk).

Vanaf deze zegels hebben ze de kleurcode van die verschillende diensten laten varen. Vaak staat er wel een romeins cijfer op de zegel dat refereert aan de dienst en altijd staat de naam er voluit op. Eén serie van deze "*vignettes artistiques*" is zelfs uitgegeven met een toeslag voor een postzegeltonoonstelling (C.N.S. Cheminots, afb. 9). Hoewel er maar 57 verschillende zegels zijn uitgegeven, zijn ze nooit een succes geweest. Ook werd er beweerd, dat dit mede een aanleiding was voor de opheffing in 1945. Pakketpost werd daarna verzorgd door de dienst Petit Colis (zie verderop).

In 1881 was er slechts 1 gewichtsklasse, tot 3 kilo. Dit werd geleidelijk uitgebreid tot vijf gewichtsklassen: 3, 5, 10, 15 en 20 kilo. Voor de hoogste twee, waren er drie afstandsklassen: Zone 1, 2, 3. Dat zijn 9 verschillende pakketkaarten. Voor verzending onder rembours was er eerst één pakketkaart, dit werden later drie, afhankelijk van het in te vorderen bedrag. Van iedere pakketkaart bestond (tot 1939) een versie voor gewoon vervoer, en één voor de extra dienst "*Domicile*" (zie hiervoor bij dienst I).

De zegels voor de extra diensten hadden een prijs onafhankelijk van de gewichts- of afstandsklasse. Dit veranderde in 1926 voor de diensten I en III. Er kwamen 3 zegels: tot 10, tot 15 en tot 20 kilo. Op de zegel staat "pour un colis de 3,5 ou 10 kilog" (afb. 10). Hier wordt dus niet drie-en-een-half bedoeld, maar: of 3 of 5 of 10 kilogram. Een andere bijzonderheid is dat in 1926 ze de zegels voor de diensten II en IV overdrukt hebben met een cijfertje 1, 3, 4, of 5 (afb. 11).

afb. 10, zegel 96

afb. 11, zegel 69

Je hoefde nu dus minder zegels te plakken. Bij de zegel van de afbeelding had je anders 5 zegels moeten plakken, nu kon je volstaan met één. Het totale bedrag werd ook overgedrukt, maar dit is alleen in 1926 bij die ene emissie gebeurd. Het komt op mij vreemd over om ook zegels met een “1” te overdrukken, maar dat is wel gedaan. Dat zegeltje bestaat ook met overdruk van een nieuwe prijs, na een prijsverhoging. Van 1926 tot 1928 waren er zes prijswijzigingen.

Het bevoorraden van alle stations met nieuwe zegels kostte tijd, daarom werd een manier verzonden om prijswijzigingen snel door te kunnen voeren. Alle in gebruik zijnde zegels werden overgedrukt met een letter, te beginnen met een A in 1928 (afb. 12). Alle stations kregen deze zegels. De pakketkaarten werden, zolang de Majorationzegels er nog niet waren, geperforeerd met deze letter. Zodra het tarief bekend was konden deze zegels verkocht worden tegen de nieuwe prijs. Later kwamen er zegels met het bedrag in overdruk (afb. 13), weer later nieuwe zegels. Een mooi staaltje van Franse bureaucratie.

afb. 12, zegel 78

afb. 13, zegel 85

Van 1892 tot 1924 zijn er 24 zegels uitgegeven; hierna tot 1945 ongeveer 300. Op de zegels kunnen naast de A, ook een C, D, F of G voorkomen, de laatste twee op de S.N.C.F-zegels, de “*vignettes artistiques*”. Zegels met overdruk B, E en H zijn wel gedrukt, maar nooit gebruikt en extreem schaars.

Petit colis 1935 tot 1963

Hiervoor werden voorgedrukte formulieren gebruikt zonder waarde. De prijs werd middels zegels voldaan. Er zijn 4 verschillende series geweest. De eerste met de tekst “*Grands Réseaux de chemins de fer Français*” in de waarden 1 tot 10 frank en daarboven ieder tiental tot 100 francs (afb. 14). Dit is een serie in verschillende types en watermerken. De tweede emissie oogt hetzelfde in andere kleuren, met de tekst “*Société Nationale des Chemins de fer Français*”. De derde emissie, een stoomtrein (afb. 15), is in plaatdruk en de vierde emissie met de decimale franc (1960) toont een elektrische trein (afb. 16). In 1963 werden de zegels binnen Frankrijk ongeldig en werd het te betalen bedrag machinaal op het formulier gedrukt. Voor Corsica en Noord-Afrika bleven de zegels tot 1970 geldig.

afb. 14, petit colis zegel 14

afb. 15, petit colis zegel 38af

wordt vervolgd

Vroegste en laatste datum van gebruik franco takjestempels

Onze aanvullingen in overleg met Cees Janssen, Nederlandse Academie voor Filatelie

Doetinchem 9 feb 83

Heerlen 11 sep 72

Maastricht 18 jun 76

aanvullingen door Jeroen van Bommel

Doetinchem 14 dec 77

Gouda 3 jun 75

Grave 20 nov 86

's Gravenhage 24 apr 77

's Hertogenbosch 7 jan 76

Steenwijk 17 aug 78

Tiel 20 jul 70

Utrecht 6 jul 76

aanvullingen door Douwe van der Heide

's Gravenhage 5 mrt 78

Groningen 7 jan 78

's Hertogenbosch 26 sep 77

aanvullingen door Hans Verberne

door Douwe van der Heide

wordt vervolgd

Post van Brits medisch personeel in Servië 1914-1916

deel 1, samensteller Peter F. Poortvliet

Op 28 juni 1914 werd de Oostenrijkse aartshertog en troonopvolger Frans Ferdinand gedood bij een aanslag in Sarajevo. Deze aanslag geldt als aanleiding van de Eerste Wereldoorlog. Op de Balkan kozen Turkije (Ottomaanse Rijk) en Bulgarije de zijde van Oostenrijk-Hongarije tegen Servië, om zo gebieden terug te veroveren die ze in de Eerste Balkanoorlog (8 oktober 1912 - 30 mei 1913) en de Tweede Balkanoorlog (29 juni 1913 – 10 augustus 1913) hadden verloren, dan wel niet hadden veroverd.

De oorlog verliep eerst gunstig voor de Serven. De Oostenrijkse troepen werden teruggedreven en ca. 50.000 man werden krijgsgevangen gemaakt. Eind 1915 was er een tegenoffensief waarbij de Serven, mede door de inval van de Bulgaren genoodzaakt waren door de bergen terug te trekken naar Albanië. Groot Brittannië, Frankrijk en Rusland konden in het eerste oorlogsjaar geen steun aan Servië bieden daar ze in Frankrijk en in Rusland al bij de oorlog betrokken waren.

De Medische zorg in Servië

In de huidige ogen was de medische zorg in Servië primitief. Er waren mede door de twee Balkanoorlogen nagenoeg geen voorzieningen aanwezig. Dit had grote consequenties door de tyfusepidemie die in 1915 uitbrak (als bron werden Oostenrijkse krijgsgevangenen aangewezen). In 1914 had het Servische leger slechts ca. 300 artsen in dienst, terwijl haar troepensterkte 500.000 man bedroeg.

In de 1ste en 2de Balkanoorlog werd door buitenlandse **Non Governmental Organisations** (NGO's; o.a. het Nederlandse Rode kruis) medische steun verleend aan Servië, door zogenaamde hospitalen of ambulances (medische teams) te sturen.

In WO I werden in Groot Brittannië acties opgestart (**British Red Cross** = BRCS, Serbian Relief Fund en Scottish Womens Hospital) voor medische steun aan Servië (zowel voor burgers als militairen).

Door de weigering in 1914 van het "War Department", om vrouwelijke (en ouder mannelijk) personeel (chirurgen/ artsen/ verplegers / ziekenbroeders) als vrijwilligers in dienst te nemen, besloten de NGO's om naar Servië voornamelijk vrouwen uit te zenden. Op deze wijze hoopten ze dat hun inzet een stap naar professionele integratie zou zijn. De reis ging per schip (via Malta) naar Salonica (Thessaloniki) en vandaar met de trein naar Servië. In totaal zijn ca. 15 Britse hospitalen uitgezonden. Ook Rusland, de USA, Frankrijk en Griekenland stuurden hospitalen. Die vrijwilligers kwamen uit diverse landen.

Overzicht van de Britse hospitalen In Servië

De naamgeving van de hospitalen is niet eenduidig. Er waren officiële namen, maar nog veel meer bijnamen. Soms werd lokaal een ziekenhuis overgenomen dan wel werd er gelieerd aan een ziekenhuis, of werden er bestaande gebouwen ingericht. Het Britse Rode Kruis (BRCS) registreerde al het uitgezonden personeel (ca. 2300) zodat ze beschermd werden door de conventie van Geneve.

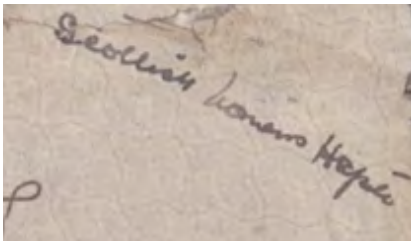
De postverzorging:

Zowel de inkomende als de uitgaande post werd getransporteerd via de spoorlijn Belgrado-Salonica, vandaar over zee naar het VK meestal via Italië / Marseille. In 1914 verzorgde de Servische Post de postverzorging; dit veranderde al snel in de Servische Veldpost. De portvrije post werd ondanks dat ze afkomstig waren van burgers door de Royal Mail geaccepteerd. De post werd gecensureerd.

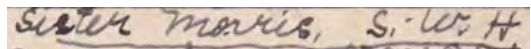
In oktober 1915 werden alle medische (NGO) eenheden onder controle geplaatst van het Serbian Army Medical Corps en het Serbian Red Cross, met uitzondering van het British Fever Hospital en de BRCS hospitalen.

A. Scottish Women's Hospitals

De organisatie Scottish Women's Hospital (for foreign Service) (SWH) was gesticht in 1914 in Edinburgh en had als doelstelling gewonde militairen in Europa te verzorgen. Onder invloed van de Suffragette-beweging zond de SWH in principe alleen vrouwelijk personeel uit. Er zijn in totaal 14 SWH eenheden uitgezonden.

adresopgave in Valjevo

adresopgave in Salonica

SWH hospitalen In Servië: administrateur Mrs Evelina Haverfield

- hospitaal te Kragujevatz olv. Dr Eleanora Soltau (12/1914) als Scottish Woman's Hospital Unit, later olv Dr Elsie Inglis, als Serbian Military Hospital ook genaamd the Scotch Suffragist Red Cross Unit
- hospitaal te Valjevo (tenten) olv. Dr Alice Hutchison (5/1915), 2de SWH Unit (The London Wales Unit)
- hospitaal te Mladanovitz olv. Dr Beatrice McGregor (5/1915), 3de SWH Unit
- hospitaal te Lazarovatz olv. Dr Edith Holloway (8/1915), 4de SWH Unit

Nemi svedoci bldz 86, verstuurd 4-8-1915 vanuit SWH te Lazarovatz naar Schotland, militair censuurstempel.

B. Het Serbian Relief Fund (SRF):

Het SRF, met hoofdkwartier in London, beschermvrouw Queen Mary, werd gedeeltelijk gesponsord door de SWH, de vroege SRF-units werden bemand door zowel mannen als vrouwen, maar altijd met een vrouwelijke administrateur.

SRF unit Nr 1: 2de hospitaal SRF, o.l.v. Louise Margaret Leila Lady Paget (echtgenote van Sir Ralph Spencer Paget, Brits minister voor Servië, tevens aangewezen als chief of all British Units for assistance in Serbia) te Skopje (11/1914). Ook Lady Paget's Sanitary Mission (en First Serbian Relief Fund - Surgical Unit) en Lady Paget's Hospital) werkten samen met SRF Unit No 3, in Skopje, gevestigd in het 6th Reserve Hospital.

Verstuurd 29-9-1915 vanuit Skopje naar Bath via Marseille, gecensureerd

SRF-unit Nr. 2: o.l.v. Cornelia Lady Wimborne te Skopje; ook Hospital Cornelia Lady Wimborne; ook Second Serbian Relief Fund Unit". De Wimborne Unit vertrok in februari 2015 naar Skopje om aldaar met Lady Paget's unit gecombineerd te worden.

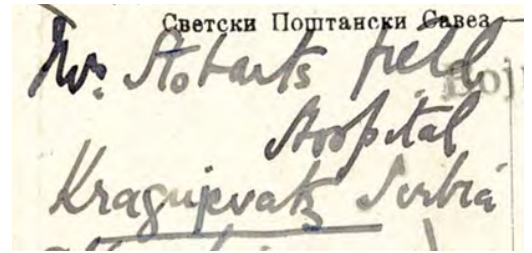

Lady Wimborne's 2nd unit

Nemi svedoci blz.91: 1-6-1915 van Skopje naar Lausanne

SRF-Unit Nr 3: Third Hospital SRF, o.l.v. Mrs Mabel St Clair Stobart te Kragujevac (april 1915), genaamd First Anglo Serbian Field Hospital, of First Serbian English Hospital, ook Mrs Stobarts Field Hospital ook Mrs Stobart's Unit.

De eenheid was georganiseerd door de "The Women's Imperial Service League", het was een hospitaal bestaande uit tenten neergezet op een renbaan. Het personeel van het hospitaal bestond uit vrouwen,

adres als geschreven tekst

verstuurd 3-7-1915 van Kragujevatz naar Londen

Naast het hospitaal werden zeven Dispensaries in Šumadija (Batočina, Lapovo, Natalinci, Rudnik, Ovčar Banja, Rekovac, Vitinovac) door Mrs. Stobart aangestuurd. A dispensary is an office in hospital that dispenses medications, medical supplies, and in some cases even medical and dental treatment. Het zou vertaald kunnen worden als een uitgebreide voorraad- en verbandpost.

Van drie posten zijn stempels bekend:

Stobart Dispensary te Lapovo, stond olv de Canadese dr Harriet Macmillan Cockburn arts van de 3.SRF unit in Kragujevac

Stobart Dispensary te Natalintsi (Natalinci)

Stobart Dispensary te Vitinovatz (Vitanovac)

De gevonden stempels van Stobart Dispensaries zijn:

Lapovo

Natalintsi

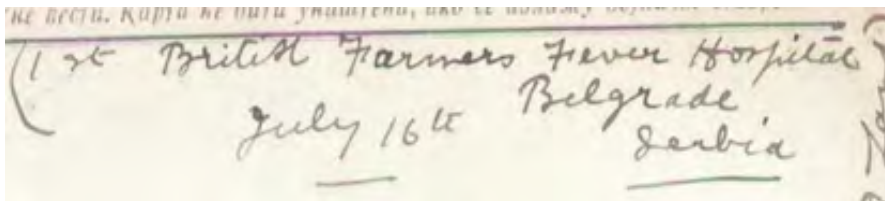
Vitanovats

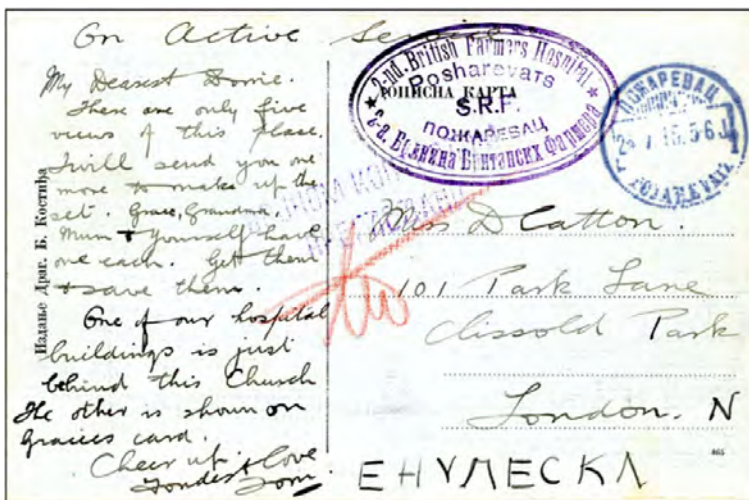
Stobart Dispensary Natalinci: uit Nemi Svedoci blz. 96, verstuurd naar Londen via Marseille

SRF-Unit Nr 4: 1st British Farmers (Fever) Hospital, o.l.v. L.M. Wynch; matron Mrs Mozley, (directrice/hoofdverpleegster). Het SRF Committee of the first British Farmers Unit werd te Belgrado gestationeerd; ook genoemd *Young Farmers Unit*. De eenheid werd gesponsord door *The British Farmers*. De eenheid bezat geen eigen stempel.

adres als geschreven tekst

SRF-Unit Nr 5: The 2nd British Farmers' Unit georganiseerd door het SRF, ook British Farmer's Hospital, te Posharevats (Požarevac), administrateur Mr Francis C. Parsons.

Verstuurd van Kragujevac op 25-05-1915 naar Londen

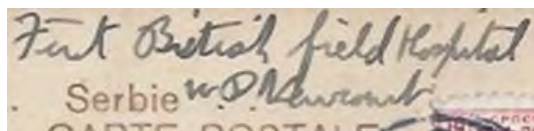
C. British Red Cross Society (BRCS)

First Red Cross Mission to Serbia, ook *The First British Red Cross Serbian Mission* en ook het *1ste British Field Hospital for Serbia*, te Skopje o.l.v. dr James Johnston Abraham. Na zes weken verhuisde de eenheid naar Mladenovac. John Douglas Wilson Hartnell-Beavis (Royal Army Medical Corps: RAMC) werd later directeur van het veldhospitaal. Het hospitaal was verbonden aan het *Second Serb Army*.

achterzijde

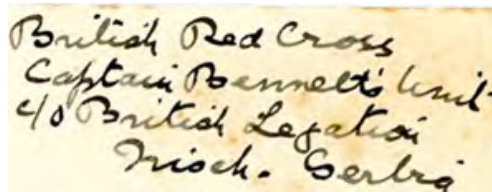
Aangetekende brief verstuurd naar Genua (aankomst 4-12-1915) en doorgestuurd naar Frankrijk verzonden per Thomas Cook & Son; stempel in blauwe inkt achterop.

Is geschreven tekst

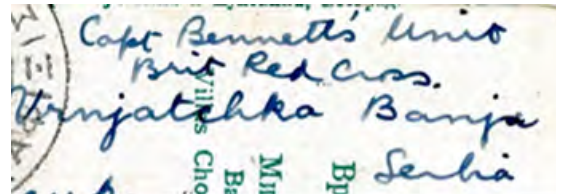
Uit Nemi Svedoci blz .102: verstuurd 19-6-1915 naar Bath met stempel in rood

no. 2 Red Cross Mission, te Vrnjatcha Banja, o.l.v. captain Dr E.N. Bennet, *Anglo-Serbian Hospital Unit*, het English-Serbian hospital was verbonden aan de militaire hospitalen te Vrnjacka Banja maar het stuurde ook zes andere hospitalen aan.

adres als geschreven tekst

Verstuurd via Salonica naar Kent, voorzijde Mission Anglais Croix Rouge, keerzijde volledig adres.

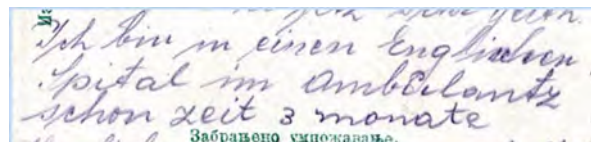
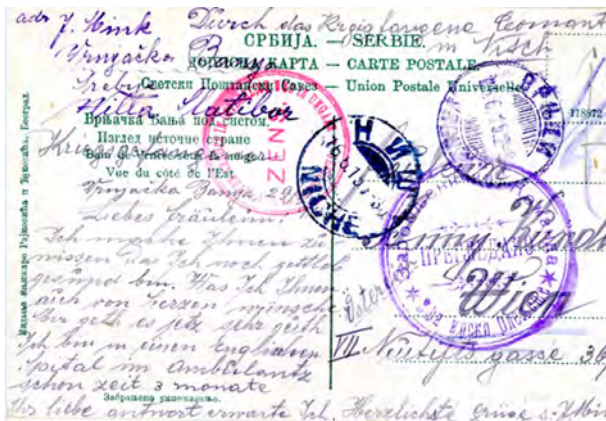
handgeschreven adres in linker bovenhoek

Verstuurd uit Vrjnatschka Banja 5-4-1915 naar Boulogne: geschreven Croix Rouge Mission Anglaise

Afbeelding uit Gaertner Auctions nr. 35, lot 8300: kaart verstuurd 2-6-1915 door lid Mission Anglaise Croix Rouge, o.a. Russische censuur (censuurstempel links: "Prisoners Command/ Censored/ Office Department" in violet. De kaart heeft een paars censuurstempel uit een krijgsgevangenkamp, de afzender vermeldt dat ze de was verzorgd voor acht hospitalen.

In het Red Cross Hospital waren, door gebrek aan medisch personeel, ca. 200 krijgsgevangenen genomen Oostenrijkers te werk gesteld (ze waren als arts / ziekenbroeders opgeleid). Velen spraken Engels. De Britse St Johns ziekenbroeders verkregen de rang van sergeant en kregen elk 20 man toebedeeld.

tekstfragment uit de kaart links: "Ich bin in einen Englischen Spital im ambulanz schon seit 3 monate"

Kaart verstuurd door een krijgsgevangene op 16-6-1915, hij vermeldt dat hij te werk gesteld is in een Engels ziekenhuis, zie de tekst rechtsboven). Censuurstempels van Servië en Oostenrijk.

einde deel 1

De Haltestempels uit de Provincie Groningen door Peter F. Poortviet

Iedereen heeft ze wel eens gezien op een poststuk, of op postzegels van voor 1900, een plaatsnaam in een kadertje. Met behulp van de literatuur heb ik een overzicht gemaakt van de plaatsen in de provincie Groningen die op deze zogenaamde haltestempels vermeld staan.

Hoe werden deze stempels gebruikt: De spoorwegmaatschappij nam post in ontvangst die door de "*conducteur der briefmalen*" ontwaard diende te worden. Dit gebeurde met een treinstempel, waar in de tekst het traject van de trein of tram vermeld stond. Om de plaats van herkomst te kunnen achterhalen stempelde hij het poststuk ook af met een haltestempel.

Een haltestempel is een stempel met de plaatsnaam van een station in een kader. Het stempel werd op de voorzijde van het poststuk geplaatst, **echter de postzegel mocht er niet mee afgestempeld worden**. Dat is regelmatig fout gegaan zodat we het stempel ook op postzegels tegen komen. Invoering in de provincie Groningen vond rond 1866 plaats, terwijl aan het einde van de 19de eeuw (na 1886) het stempeltje werd uitgefaseerd.

voorbeelden van verkeerd gebruik van het haltestempel

(Voor een uitgebreide beschrijving over het gebruik van het stempel verwijs ik naar het artikel op de website van de Nederlandse Academie voor Filatelie:

<http://poststempels.nedacademievoorfilatelie.nl/>)

Administratief vielen de spoorpostkantoren in de Provincie Groningen onder het Spoorwegpostkantoor no. 3 met standplaats Zwolle. Dit kantoor was verantwoordelijk voor het traject Utrecht-Zwolle, de spoorlijnen in het noorden en oosten van Nederland en een deel van Gelderland.

In de provincie Groningen zijn op 4 spoortrajecten de haltestempels gebruikt:

- Groningen-Zwolle : 1870 opening traject Meppel-Groningen
- Groningen-Delfzijl : 1884 opening traject Groningen-Delfzijl
- Groningen-Leeuwarden : 1866 opening traject Leeuwarden-Groningen
- Groningen-Nieuweschan : 1868 opening tot Winschoten (in november 1868 door tot Nieuwe Schans)

Met toestemming van Cees Jansen mocht ik gebruik maken van de afbeeldingen geplaatst op de website van de Nederlandse Academie voor Filatelie. De afbeeldingen van de haltestempels komen alle uit de stempelboeken van de Rijksmunt (*1).

Het overzicht, per traject, van de Groningse haltestempels:

Traject Groningen-Zwolle:

Groningen: station geopend 1-5-1866. Haltestempel vanaf 25-3-1872. Het stempel Groningen moet op 4 trajecten gebruikt zijn (er waren dus meerdere conducteurs op diverse lijnen die dit stempel bij zich hadden).

haltestempel Groningen, met takjestempel Meppel-Gron:1875, traject Groningen-Zwolle, bestemming Harlingen (naar de verkeerde trein gebracht?). coll. WB

Het rechterpoststuk is naar dezelfde afzender in Harlingen en nu wel verstuurd op het goede traject (Harl: N:Schans) met de correcte trein. coll.WB

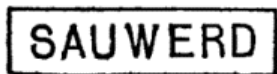

haltestempel Groningen, met kleinrond Meppel-Gron: C, 1884, bestemming Dordrecht

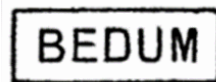
Traject Groningen-Delfzijl: spoor geopend in 1884, het stempeltype faseerde uit na 1886. *Voor dit artikel zijn geen afbeeldingen op poststukken gevonden.* Hopelijk komen ze te voorschijn als onze lezers postale afbeeldingen hebben.

De haltestempels: Groningen (zie traject Groningen-Zwolle)

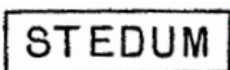
Sauwerd: station geopend 15-6-1884

Bedum: station geopend 15-6-1884

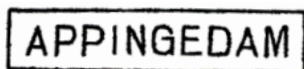
Stedum: station geopend 15-06-1884

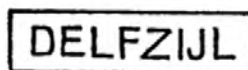
Loppersum: station geopend 15-6-1884

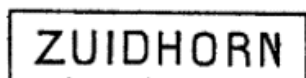
Appingedam: station geopend 15-6-1884

Delfzijl: station geopend 15-6-1884

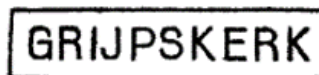
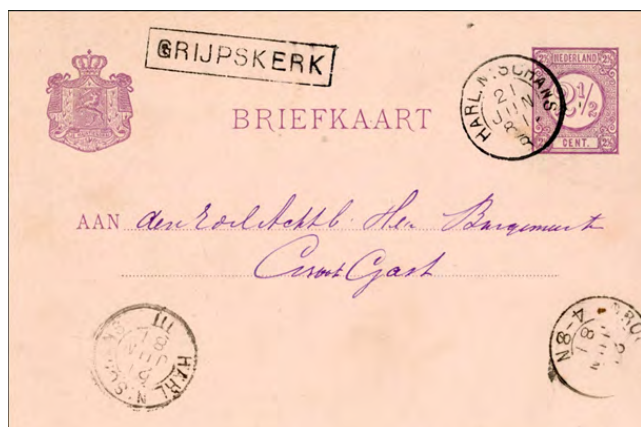
Traject Groningen-Leeuwarden:
(alleen de Groningse haltestempels!)

Zuidhorn: station geopend 1-6-1866

haltestempel Zuidhorn, kleinrond Harl:N:Schans: IV, 1881, bestemming Haarlem, collectie LK

Grijpskerk: station geopend 1-6-1866

< haltestempel Grijpskerk, kleinrond Harl:N:Schans B, 1881, bestemming Grootegast

wordt vervolgd in ons volgende nummer met het **Traject Groningen-Nieuweschans**

PARTNER IN
THE GLOBAL
PHILATELIC NETWORK

CORINPHILA

POSTZEGELS, MUNTEN, PRENTBRIEFKAARTEN

UW INTERNATIONALE PARTNER!

China 1897

"Small Dollar - The King of Chinese Philately"

EUR 552.000
CHF 605.000 *
Zürich, juni 2018

Nederlands-Indië

Absolute hoogtepunt, stempelproeven 10 cent op velletjes

EUR 67.600 *
Amstelveen, september 2017

West-Australië, "Inverted Swan"

De meest waardevolle postzegel van Australië

EUR 271.400
CHF 314.600 *
Zürich, juni 2018

EUR 48.800 *
Amstelveen, maart 2016

Nederland 1852

Het enige horizontale brugpaar op brief

* Hamerprijs incl. opgeld

EUR 382.400
CHF 573.600 *
Zürich, juni 2009

Zwitserland 1850

Het 'Winterthur' blok van 8 op brief

CORINPHILA VEILINGEN BV

AMSTELVEEN - NEDERLAND

INFO@CORINPHILA.NL

TEL. + 31 20 624 97 40

WWW.CORINPHILA.NL

CORINPHILA AUKTIONEN AG

ZÜRICH - ZWITSERLAND

WWW.CORINPHILA.CH

Hoofdsponsor

10-11-12 / 06 / 2022

Antwerpia 2022

www.antwerpia2022.be

CORINPHILA - EEN TRADITIE VAN SUCCES

Corinphila maakt deel uit van het Global Philatelic Network met gespecialiseerde postzegelverilinghuizen in vijf landen op drie continenten.

Door onze internationale ervaring en expertise, onze optimale presentatie en een internationaal en vermogend klantenbestand realiseren wij de hoogste prijzen.

Bovendien publiceren wij hardcover veilingcatalogi voor bijzondere verzamelingen op land en op (eigen)naam.

Onze experts adviseren u graag vrijblijvend bij verkoop!